

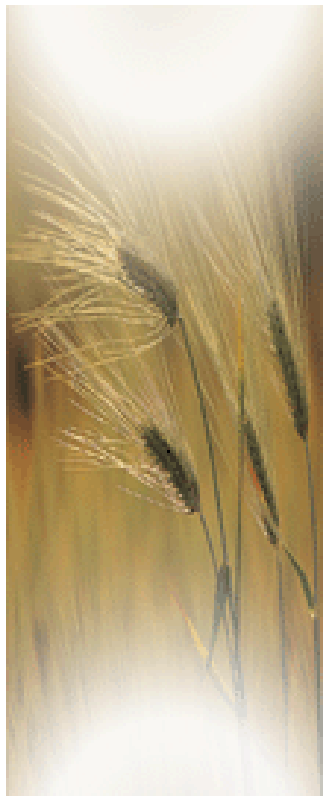

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΤΟΜΕΑ ΣΙΤΗΡΩΝ

**(Με βάση προτάσεις & συμπεράσματα
Περιφερειακών μελετών νέας ΚΑΠ)**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Εισαγωγή.....	2
1. Καλλιέργεια & χρησιμότητα προϊόντων σιτηρών.....	3
1.1 Καλλιέργεια – παραγωγή σιτηρών.....	3
1.2 Χρησιμότητα προϊόντων σιτηρών.....	6
2. Στοιχεία αγοράς σιτηρών.....	7
3. Κοινωνική και Εθνική Πολιτική τομέα σιτηρών.....	8
4. Προβλήματα τομέα σιτηρών στην Ελλάδα.....	9
5. Προοπτικές τομέα σιτηρών στην Ελλάδα.....	10
6. Στρατηγική για τον τομέα των σιτηρών.....	11
6.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές- υποδομές πρωτογενή τομέα.....	11
6.2. Αναδιάρθρωση καλλιέργειας σιτηρών.....	11
6.3. Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας.....	12
6.4. Καινοτόμες δράσεις.....	12
6.5. Επαγγελματική κατάρτιση, ενημέρωση & συμβουλευτικές υπηρεσίες.....	12
6.6. Συμπράξεις - Δικτυώσεις (CLUSTERS).....	12

Εισαγωγή

Στα φυτά μεγάλης καλλιέργειας ανήκουν τα σημαντικότερα για τη διατροφή των ανθρώπων φυτά, όπως είναι τα χειμερινά και ανοιξιάτικα σιτηρά, τα οποία περιλαμβάνουν κύρια το σιτάρι, τη βρίζα, το κριθάρι, τη βρώμη, τον αραβόσιτο και το κεχρί, τα σπέρματα των οποίων, όταν αλεστούν, δίνουν αλεύρι. Τα σιτηρά αλλιώς λέγονται δημητριακά.

Το σιτάρι εμφανίστηκε το 4.500 π.Χ και είναι από τα αρχαιότερα φυτά. Πότε ακριβώς καλλιεργήθηκε για πρώτη φορά και ποια είναι η άγρια του μορφή δεν είναι απόλυτα γνωστό. Η ποικιλία των ονομάτων του στις διάφορες γλώσσες δείχνει ότι από τους προϊστορικούς ακόμα χρόνους η καλλιέργεια του ήταν διαδομένη σε μακρινές μεταξύ τους χώρες. Οι Κινέζοι θεωρούν ότι το σιτάρι είναι δώρο του Ουρανού. Στην Αίγυπτο αποδίδουν την εισαγωγή του σιταριού στη θεά Ίσιδα. Οι Αρχαίοι Έλληνες θεωρούν ότι η θεά Δήμητρα διδάξε την καλλιέργεια του σιταριού στον Ελευσίνιο Τριπτόλεμο.

Το κριθάρι είναι γνωστό από τους αρχαιότατους χρόνους αναφερόμενο «κρι» από τον Όμηρο.

Η σίκαλη αναφέρεται από το Γαληνό ότι καλλιεργήθηκε την εποχή του στη Θράκη και στη Μακεδονία. Η καλλιέργεια της διαδόθηκε σχεδόν σ' όλη τη γη, ιδιαίτερα όμως ακμάζει στην πρώην Σοβιετική Ένωση και Σκανδιναβία.

Η καλλιέργεια της βρώμης αρχίζει από τους προϊστορικούς χρόνους, φαίνεται μάλιστα ότι το φυτό αυτό κατάγεται από την Ταταρία.

Ο αραβόσιτος είναι το αρχαιότερο δημητριακό, καθώς εμφανίστηκε κάπου στην κεντρική Αμερική πριν από 20.000 χρόνια. Παρόλα αυτά άργησε πολύ να γίνει αποδοτικό φυτό, γιατί ήταν άμεσα εξαρτώμενο από τον άνθρωπο. Στην Ευρώπη εισήχθηκε από τον Ισπανό Φερνάνδο Κορτές (1519). Από την Ισπανία, οι Άραβες το διέδωσαν στη μεσογειακή Αφρική και από την Αίγυπτο στην Οθωμανική αυτοκρατορία και την Ελλάδα.

Το ρύζι τρέφει την ανθρωπότητα για περισσότερα από 5.000 χρόνια. Ταξίδεψε από την Κίνα στην Αρχαία Ελλάδα και από την Περσία στο Δέλτα του Νείλου. Οι αρχαίοι Κινέζοι και οι Ινδοί το θεωρούσαν "δώρο των θεών". "Δεν είναι τα μαργαριτάρια πολυτίμητα στη ζωή αλλά οι πέντε σπόροι της γης, από τους οποίους το ρύζι είναι ο πολυτιμότερος" αφηγείται ένα κινέζικο γνωμικό. Το ρύζι ακολούθησε τα βήματα των στρατιωτών που επέστρεψαν από την εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου στην Ινδία, έφτασε στην Ελλάδα και την Ευρώπη και αιώνες αργότερα και στην Αμερική. Μια

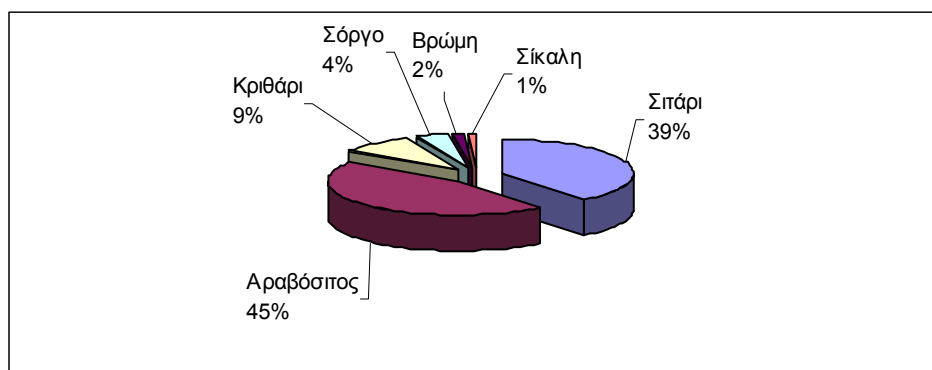
γεύση που η απόλαυση της έγινε σημείο αναφοράς όλων των κοινωνικών τάξεων, σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης.

1. Καλλιέργεια & χρησιμότητα προϊόντων σιτηρών

Τα σιτηρά κατέχουν εξέχουσα θέση στον αγροτικό τομέα, αν σκεφτεί κανείς την πολλαπλή χρήση των προϊόντων τους, κυρίως για τη διατροφή του ανθρώπου, σαν πρώτη ύλη στην ένδυση και σε μικρότερο ποσοστό για την κάλυψη των αναγκών της ζωικής παραγωγής.

1.1 Καλλιέργεια – παραγωγή σιτηρών

Η παγκόσμια παραγωγή σιτηρών για την χρονική περίοδο 2003-2007 εκτιμάται σε 1.523,18 εκατομμύρια τόνους. Ειδικότερα τα χειμερινά σιτηρά καλλιεργούνται κάθε χρόνο σε έκταση μεγαλύτερη από 2.900 εκατομμύρια στρέμματα, σε περισσότερες από 120 χώρες.

Διάγραμμα 1 : Ποσοστιαία συμμετοχή παραγωγής σιτηρών σε παγκόσμιο επίπεδο

Το σιτάρι είναι το σημαντικότερο από τα αγρωστώδη φυτά και το πιο διαδομένο στον κόσμο. Οι σημαντικότερες χώρες παραγωγής σιταριού στον κόσμο είναι οι ΗΠΑ, η Σοβιετική Ένωση, η Ινδία, ο Καναδάς, η Αργεντινή και η Αυστραλία. Κατά την παραγωγική περίοδο 2003-2004 (στοιχεία FAOStat) το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής του σιταριού προήλθε κυρίως από τις Ασιατικές χώρες και τα Ευρωπαϊκά κράτη.

Το κριθάρι, λόγω της μεγάλης προσαρμοστικότητας του σε ποικιλία εδαφοκλιματικών συνθηκών, καλλιεργείται σ' όλη τη γη, από τον ισημερινό μέχρι τους πόλους και σπέρνεται το φθινόπωρο ή την άνοιξη, με κύριες χώρες παραγωγής τη Ρωσία, τον Καναδά, τη Γερμανία, την Ουκρανία, τη Γαλλία, την Ισπανία και την Τουρκία.

Μέσοι Όροι πενταετίας 2003-2007		
Προϊόντα	Παραγωγή σε εκατομμύρια τόνους	Ποσοστό επί του συνόλου
Σιτάρι	596,98	39,19
Αραβόσιτος	683,80	44,89
Κριθάρι	142,86	9,38
Σόργο	59,76	3,92
Βρώμη	24,80	1,63
Σίκαλη	14,98	0,98
Σύνολο	1.523,18	100,00

Πίνακας 1 : Παγκόσμια παραγωγή σιτηρών (στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ).

Η βρώμη καλλιεργείται κύρια στη βόρεια και μέση Ευρώπη και στην Αμερική, ενώ στις νοτιότερες χώρες η καλλιέργεια, είναι λιγότερο διαδομένη.

Η καλλιέργεια του καλαμποκιού έχει εξαπλωθεί σε όλο τον κόσμο, αποδίδοντας έτσι καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, συγκομιδή. Από τις χώρες με μεγάλη παραγωγή αραβοσίτου αναφέρονται κατά σειρά οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Βραζιλία, η νότια Αφρική, η Αργεντινή κ.λ.π. Ο αραβόσιτος αντιπροσωπεύει περίπου το 45% του συνόλου της παγκόσμιας παραγωγής και κατανάλωσης σιτηρών.

Η καλλιέργεια ρυζιού αποτελεί τη βασική τροφή για τα 2/3 τουλάχιστον του πληθυσμού της γης και η παραγωγή του αναποφλοίωτου ρυζιού το 2004 ανήλθε στους 600 εκατομμύρια τόνους σε όλο τον κόσμο.

Η παραγωγή σιτηρών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Υπ.Α.Α.Τ) για την περίοδο 2003-2007, έφτασε τα 218 εκατομμύρια τόνους, αντιστοιχώντας σε 41.547 χιλιάδες εκτάρια. Στον παρακάτω πίνακα, είναι εμφανές ότι η πλειονότητα των καλλιεργούμενων εκτάσεων με σιτηρά σε επίπεδο Ε.Ε καλύπτεται κυρίως από μαλακό σιτάρι και κριθάρι, τα οποία παρουσιάζουν και την υψηλότερη παραγωγή. Ακολουθούν ο αραβόσιτος, το σκληρό σιτάρι, η βρώμη, η σίκαλη και το σόργο τόσο σε έκταση όσο και σε όγκο παραγωγής.

Μέσοι Όροι πενταετίας 2003-2007			
Προϊόντα	έκταση (1.000 εκτ.)	απόδοση	παραγωγή (1.000 τον.)
Μαλακό σιτάρι	16.587,80	6,22	101.411,40
Κριθάρι	11.627,80	4,39	50.739,60
Αραβόσιτος	5.553,60	8,02	43.228,60
Σκληρό σιτάρι	3.684,40	2,49	9.502,20
Βρώμη	2.421,20	3,11	7.408,80
Σίκαλη	1.566,80	3,80	5.486,20
Σόργο	105,40	5,22	548,00
Σύνολο	41.547,00	-	218.324,80

Πίνακας 2 : Ευρωπαϊκή παραγωγή σιτηρών

Στην Ε.Ε, το ρύζι καλλιεργείται κυρίως στις χώρες της Μεσογείου. Οι ορυζώνες συναντώνται σε πεδινές περιοχές κυρίως σε μεγάλους υγρότοπους, καθώς έχουν τεράστιες απαιτήσεις σε αρδευτικό νερό. Σημαντικοί ορυζώνες υπάρχουν στο Δέλτα του ποταμού Έμπρου στη Ναβάρρα της Ισπανίας, του Πάδου στην Ιταλία, του Ροδανού στη Γαλλία και του Αξιού στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα, μέχρι το 2005 παρουσιάστηκε μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων των χειμερινών σιτηρών και ιδιαίτερα αυτή του μαλακού σιταριού, αντιθέτως η μέση στρεμματική απόδοση του, καθώς και των υπολοίπων χειμερινών σιτηρών, παρουσίασε ανοδική τάση. Το μεγαλύτερο ποσοστό της παραγωγής του μαλακού σιταριού προήλθε από τους νομούς Κοζάνης, Γρεβενών, Θεσσαλονίκης και Κιλκίς. Την

ίδια περίοδο, παρουσιάστηκε αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και της παραγωγής του σκληρού σιταριού, ενώ παρόμοια τάση παρουσίασε και η σίκαλη. Οι κύριοι νομοί παραγωγής σκληρού σιταριού είναι ο Έβρος, η Χαλκιδική, η Θεσσαλονίκη, το Κιλκίς, η Λάρισα και η Μαγνησία. Η καλλιεργούμενη με κριθάρι και με βρώμη έκταση, όσο και η παραγωγή τους ακολούθησε πτωτική πορεία. Η καλλιέργεια δημητριακών καταλαμβάνει έκταση περίπου 12 εκατομμυρίων στρεμμάτων ετησίως.

Η καλλιέργεια του ρυζιού, λόγω του ότι απαιτεί θερμό κλίμα και αφθονία νερού γίνεται σε υφάλμυρα εδάφη όπου μόνο αυτό το είδος μπορεί να ευδοκιμήσει. Οι σημαντικότεροι ορυζώνες στη χώρα μας εντοπίζονται στα δέλτα των ποταμών και σε παράκτιες περιοχές, κυρίως στη Μακεδονία και στους νομούς Θεσσαλονίκης και Σερρών.

1.2 Χρησιμότητα προϊόντων σιτηρών

Η χρησιμότητα των προϊόντων των σιτηρών ποικίλει, αφού αποτελεί βασικό είδος συντήρησης του ανθρώπου παρέχοντάς του το 45% της απαραίτητης γι' αυτόν ενέργεια.

Το σκληρό σιτάρι χρησιμοποιείται στην παρασκευή ζυμαρικών και πολύ λιγότερο στην κτηνοτροφία. Το αλεύρι από τα σπέρματα του μαλακού σιταριού χρησιμοποιείται στην αρτοποιία και δευτερευόντως στην κτηνοτροφία.

Ο καρπός του κριθαριού χρησιμοποιείται, είτε μόνος του για την διατροφή των ανθρώπων ή των ζώων είτε αναμειγμένος με σιτάρι, για την διατροφή των ανθρώπων, αποτελεί δε την κυριότερη πρώτη ύλη για την κατασκευή της μπύρας (ζυθοποιία).

Η σίκαλη, στη χώρα μας, καλλιεργείται κύρια για το καλάμι της, που χρησιμοποιείται για την κατασκευή δεμάτων κατά το θερισμό των άλλων σιτηρών, για συσκευασία γυάλινων ειδών, κατασκευή ψαθών, καλαθιών, καπέλων, κοινού χαρτιού καθώς επίσης και για την παρασκευή ψωμιού, οινοπνευματωδών ποτών και ζωοτροφών.

Ο καρπός της βρώμης είναι εξαιρετική τροφή για τα ζώα, θρεπτική, θερμαντική, ενώ ο χόνδρος (πλιγούρι) της είναι θρεπτικότερος και τονωτικός για τον άνθρωπο και συνιστάται για τα παιδιά και τους αρρώστους.

Ο αραβόσιτος χρησιμοποιείται σαν τροφή του ανθρώπου και των ζώων. Ειδικότερα το χλωρό χόρτο βοηθά στη γαλακτοπαραγωγή των αγελάδων και οι ξηρές κορυφές χρησιμεύουν για τροφή των ζώων.

Το ρύζι χρησιμοποιείται αποκλειστικά και μόνο για ανθρώπινη κατανάλωση.

2. Στοιχεία αγοράς σιτηρών

Στη χώρα μας, το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων με σιτηρά ανέρχεται περίπου σε 12 εκατομμύρια στρέμματα και η εσωτερική ζήτηση καλύπτεται κυρίως από εισαγωγές που φτάνουν τους 1.700.000 τόνους περίπου.

Μέσοι εξαετίας 2000- 2005		
Προϊόντα	Έκταση (στρέμματα)	Συνολική παραγωγή (τόνοι)
Σκληρό σιτάρι	7.241.945	1.456.667
Μαλακό σιτάρι	1.309.600	349.267
Κριθάρι	991.833	230.117
Αραβόσιτος	2.272.312	2.043.250
Ρύζι	227.562	179.846
Σύνολο	12.043.252	4.259.146

Πίνακας 3 : Εγχώρια έκταση και παραγωγή σιτηρών

Το σκληρό σιτάρι καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε καλλιεργούμενη έκταση και σε παραγωγή με ποσοστό 60% και 34% επί του συνόλου, αντίστοιχα. Η πλεονασματική ποσότητα του σκληρού σίτου εξάγεται είτε ως σιτάρι (σπόρος), είτε ως σιμιγδάλι (αλεύρι για παραγωγή ζυμαρικών), κυρίως στην Ιταλία, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί:

Προϊόντα	Μέσοι όροι πενταετίας 2002-2006	
	Εισαγωγές σε τόνους	Εξαγωγές σε τόνους
Σκληρό σιτάρι	52.027,10	166.507,86
Μαλακό σιτάρι	1.019.247,48	94.110,10
Κριθάρι	296.746,46	11.020,36
Αραβόσιτο	526.335,58	118.188,10
Ρύζι	20.029,86	53.116,60
Βρώμη	28.930,26	0,40
Σίκαλη	7.399,90	6.688,26
Σόργο	367,24	6,00

Πίνακας 4 : Ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές ανά προϊόν

Είναι εμφανές, ότι η χώρα μας είναι ελλειμματική σε παραγωγή μαλακού σιταριού, κριθαριού και αραβοσίτου. Προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της εγχώριας αγοράς εισάγονται ποσότητες ύψους 1 εκατομμυρίων τόνων μαλακού σιταριού, 300.000 τόνων κριθαριού που προέρχονται κυρίως από Γερμανία και 527.000 τόνων αραβοσίτου οι οποίοι εισάγονται κυρίως από Γαλλία. Η παραγωγή ρυζιού υπερκαλύπτει τις ανάγκες του πληθυσμού της χώρας μας.

3. Κοινοτική και Εθνική Πολιτική τομέα σιτηρών

Η στήριξη των καλλιεργειών των σιτηρών εφαρμόζεται βάσει της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) και επωφελούνται κοινοτικού καθεστώτος ενισχύσεων ανά εκτάριο μέσω των αντιστοίχων Κοινών Οργανώσεων Αγοράς σιτηρών και ρυζιού.

Συνοπτικά τα βασικά στοιχεία της παλαιάς Κ.Α.Π., πριν από τη μεταρρύθμιση το 2003, ήταν ότι βασιζόταν στη στήριξη των τιμών και στην εξωτερική προστασία. Επιπλέον όριζε ότι οι αγροτικές ενισχύσεις διαμορφώνονταν χωριστά για κάθε προϊόν, με βάση το δικό του Κοινοτικό Κανονισμό για κάθε συγκεκριμένη ΚΟΑ και δίνονταν στους δικαιούχους παραγωγούς ανάλογα με το ύψος ή/και τον όγκο της παραγωγής που επιτύγχαναν ή τα στρέμματα που καλλιεργούσαν. Σχεδόν κάθε ΚΟΑ είχε τη δική της εμπορική περίοδο με διαφορετική έναρξη και καταληκτική ημερομηνία καταβολής των ενισχύσεων για τις διάφορες καλλιέργειες.

Το Συμβούλιο θέσπισε ένα νέο καθεστώς ενίσχυσης ώστε να επιτραπεί η μετάβαση από τις άμεσες ενισχύσεις στην παραγωγή, στο νέο καθεστώς των ενιαίων αποσυνδεδεμένων από την παραγωγή ενισχύσεων.

Η κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα των σιτηρών περιλαμβάνει καθεστώς τιμών και παρεμβάσεων και καθεστώς συναλλαγών. Συνολικά η πολιτική που εφαρμόζεται σε Εθνικό και Κοινοτικό επίπεδο στον τομέα των σιτηρών απαρτίζεται από:

- ☞ το σύστημα παρέμβασης (δημόσια αποθεματοποίηση) το οποίο υλοποιείται με τον καθορισμό της τιμής παρέμβασης που για τα σιτηρά είναι 101,31 €/τόνο. Πρέπει να αναφερθεί ότι δεν οδηγούνται ποσότητες σιτηρών στην ελληνική αποθεματοποίηση
- ☞ ενισχύσεις με τη μορφή «δικαιώματος» βάσει της τριετούς περιόδου αναφοράς 2000-2002
- ☞ ειδικότερα για το σκληρό σιτάρι, χορήγηση ποιοτικού παρακρατήματος ύψους 8,42 €/στρέμμα και 4 €/στρέμμα ως ειδική πριμοδότηση ποιότητας με την προϋπόθεση υποχρεωτικής χρήσης πιστοποιημένου σπόρου σποράς τουλάχιστον 8 κιλά/στρέμμα και χρήση επιλέξιμων ποικιλιών, για Εθνική έκταση βάσης σκληρού σιταριού της τάξεως των 6.170.000 στρεμμάτων
- ☞ χορήγηση ποιοτικού παρακρατήματος ύψους 2,69 €/στρέμμα για τον αραβόσιτο.

Η κοινή οργάνωση της αγοράς του ρυζιού περιλαμβάνει καθεστώς τιμών και συναλλαγών. Το σύνολο της εφαρμοζόμενης Εθνικής και Κοινοτικής πολιτικής στον τομέα του ρυζιού απαρτίζεται από:

- ☞ το σύστημα παρέμβασης (δημόσια αποθεματοποίηση) το οποίο υλοποιείται με τον καθορισμό της τιμής παρέμβασης που για το ρύζι είναι 150 €/τόνο. Πρέπει να αναφερθεί ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα αποθέματα στην παρέμβαση
- ☞ ενισχύσεις με τη μορφή «δικαιώματος» βάσει της τριετούς περιόδου αναφοράς 2000-2002
- ☞ άμεσες ενισχύσεις στην παραγωγή με τη μορφή στρεμματικών ενισχύσεων, ύψους 56,1 €/στρέμμα, για Εθνική έκταση βάσης ίση με 203.330 στρέμματα
- ☞ εφαρμόζεται σχέδιο περιφερειοποίησης κατά Νομό το οποίο ορίζει ότι σε περίπτωση υπέρβασης της έκτασης, υπάρχει αναλογική μείωση της ενίσχυσης σε επίπεδο νομού

4. Προβλήματα τομέα σιτηρών στην Ελλάδα

Τα βασικότερα ενδογενή προβλήματα του τομέα των σιτηρών είναι τα ακόλουθα:

- ☞ αυξημένο κόστος παραγωγής και αντίστοιχη μείωση της ανταγωνιστικότητας κυρίως λόγω του μικρού μεγέθους του κλήρου, του πολυτεμαχισμού της αγροτικής γης, της περιορισμένης και ανομοιόμορφης κατανομής των βροχοπτώσεων και τέλος της χαμηλής γονιμότητας των εδαφών (μονοκαλλιέργεια)
-
- ☞ προβλήματα διάθεσης των προϊόντων λόγω διεθνών εμπορικών συγκυριών
 - ☞ εξαρτώμενη τιμή προϊόντων από τα καιρικά φαινόμενα
 - ☞ ποιοτική υστέρηση προϊόντων λόγω πολλών προσμιξεων με ανεπιθύμητους σπόρους ζιζανίων και αγάνων
 - ☞ έλλειψη υποδομών (αποθηκευτικοί χώροι, σιλό, σύγχρονα γεωργικά μηχανήματα κ.λ.π)
 - ☞ εισαγωγή δημητριακών από βαλκανικές χώρες με χαμηλό κόστος παραγωγής
 - ☞ πρόβλημα απορρόφησης της πλεονάζουσας παραγωγής του ρυζιού σε ικανοποιητικές τιμές.

Στον τομέα των σιτηρών, οι ενδοκοινοτικές τιμές εξακολουθούν να είναι, κατά μέσο όρο, μεγαλύτερες από τις παγκόσμιες τιμές. Η κατάσταση αυτή δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό τις εξαγωγές των ευρωπαϊκών σιτηρών ή των μεταποιημένων προϊόντων που προέρχονται από αυτά που χωρίς την ενίσχυση οι οποίες αντισταθμίζουν, για τους εξαγωγείς, την διαφορά μεταξύ της τιμής αγοράς στην ευρωπαϊκή αγορά και της τιμής πώλησης τους στις διεθνείς αγορές, δεν θα ήταν εμπορικά βιώσιμες.

Εκτιμάται ότι η κατάργηση της κοινοτικής παρέμβασης του αραβοσίτου από την εμπορική περίοδο 2009-2010, θα δημιουργήσει προβλήματα εφοδιασμού της εσωτερικής αγοράς, σε περίπτωση μειωμένης κοινοτικής ή διεθνούς παραγωγής ή δυσκολία διάθεσης του προϊόντος, πτώση των τιμών παραγωγού και γενικά διατάραξη της ισορροπίας της αγοράς, σε περίπτωση υπερπαραγωγής.

Ειδικότερα σε ότι αφορά την καλλιέργεια του ρυζιού, σημειώνεται ότι υπάρχει μικρή δυνατότητα επεξεργασίας του προϊόντος και συνεπώς μικρή προστιθέμενη αξία καθώς επίσης και ότι ελλοχεύουν κίνδυνοι λόγω της εισαγωγής φθηνού ρυζιού από τρίτες χώρες.

5. Προοπτικές τομέα σιτηρών στην Ελλάδα

Ο τομέας των σιτηρών καλύπτει μεγάλες εκτάσεις της χώρας μας, συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση του αγροτικού εισοδήματος. Οι ευκαιρίες ανάπτυξης του τομέα συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- ☞ αξιοποίηση και επέκταση νέων βελτιωμένων τεχνικών της καλλιέργειας
- ☞ αξιοποίηση νέων βελτιωμένων ποικιλιών
- ☞ δυνατότητες συνεργασίας παραγωγών σκληρού σίτου με βιομηχανίες ζυμαρικών (συμβολαιακή γεωργία)
- ☞ δυνατότητα προώθησης νέων ποικιλιών στις Ευρωπαϊκές αγορές
- ☞ αύξηση της ανταγωνιστικότητας της εσωτερικής παραγωγής σιτηρών της Ε.Ε σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα, η οποία θα επιτρέψει να διατηρηθούν σε υψηλό επίπεδο, ή ακόμα και να αυξηθούν οι εμπορικές διέξοδοι και ιδιαίτερα στον τομέα των ζωοτροφών
- ☞ όφελος από τις ευκαιρίες της παγκόσμιας αγοράς, της οποίας ο όγκος των συναλλαγών αναμένεται ότι θα αυξηθεί, μέσο-μακροπρόθεσμα, σημαντικά.

6. Στρατηγική για τον τομέα των σιτηρών

Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση και διατήρηση του τομέα των σιτηρών μπορούν να συνοψιστούν ως κατωτέρω:

6.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές- υποδομές πρωτογενή τομέα

☞ Δημιουργία ποικιλιών με μειωμένες απαιτήσεις νερού ανθεκτικών στο κρύο, στις ασθένειες και στα έντομα, με ικανοποιητική απόδοση και υψηλή ποιότητα προϊόντος.

☞ Δημιουργία ποικιλιών κριθαριού με καλή βυνοποιητική απόδοση και αξιοποίηση αλκαλικών εδαφών.

☞ Δημιουργία κατάλληλων ποικιλιών τριτικάλε για την αξιοποίηση υποβαθμισμένων εδαφών.

☞ Βελτίωση της τεχνικής παραγωγής στην καλλιέργεια αραβοσίτου, μέσω ποικιλιών με μικρότερο βιολογικό κύκλο, με υψηλή αποτελεσματικότητα χρήσης αζώτου (για περιορισμό του κόστους παραγωγής και της επιβάρυνσης των φυσικών πόρων).

6.2. Αναδιάρθρωση καλλιέργειας σιτηρών

☞ Μερική αντικατάσταση κυρίως από:

- * ενεργειακά φυτά με μικρές απαιτήσεις σε φυτοφάρμακα
- * κτηνοτροφικά φυτά (ψυχανθή) με προτεινόμενα: ρεβίθι, κουκί, μπιζέλι, βίκο για καρπό και για σανό
- * αρωματικά φυτά
- * καστανιά, η οποία σαν αυτοφυές δασικό είδος, είναι διαδεδομένο σε πολλά ορεινά τμήματα (περιοχές Βοίου-Γράμμου, Μουρικίου, Καστανιάς) της περιφέρειας και αξιοποιεί εκτάσεις όπου η γεωργική δραστηριότητα σταματά (δασώσεις γεωργικών γαιών).

☞ Αμειψισπορά σιτηρών-ψυχανθών 4 προς 1 (4 χρόνια σιτηρά και 1 ψυχανθές) με εφαρμογή στο 1/5 των καλλιεργούμενων εκτάσεων της χώρας που θα επιλεγούν μετά από εδαφοκλιματικές μελέτες.

☞ Προώθηση της καλλιέργειας ρυζιού σε παθογενή εδάφη.

- ☞ Προώθηση της καλλιέργειας αραβοσίτου σε περιοχές με αναπτυγμένη κτηνοτροφία είτε σε αντικατάσταση αποδεδειγμένων από άλλες αρδευόμενες καλλιέργειες (π.χ. τεύτλα, καπνός).

6.3. Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας

Βελτίωση υφιστάμενων καλλιεργειών σιτηρών και των προϊόντων τους μέσω της ένταξης σε Συστήματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και βιολογικής καλλιέργειας.

6.4. Καινοτόμες δράσεις

- ☞ Παραγωγή κυτταρίνης και/ή βιοαερίου από το άχυρο χειμερινών σιτηρών.
- ☞ Παραγωγή γλυκού καλαμποκιού για κατάψυξη ή κονσερβοποίηση προς ανθρώπινη κατανάλωση.

6.5. Επαγγελματική κατάρτιση, ενημέρωση & συμβουλευτικές υπηρεσίες

- ☞ Εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, επιστημονική και τεχνική στήριξη των παραγωγών και των γεωπόνων σε θέματα Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (Σ.Ο.Δ), συμβολαιακής γεωργίας, βιολογικής καλλιέργειας, μείωση του κόστους παραγωγής, κλπ.
- ☞ Εδραίωση του θεσμού των συμβούλων γεωτεχνικών οι οποίοι θα καταγράφουν, θα επεξεργάζονται τις πρακτικές των παραγωγών και θα προτείνουν λύσεις.
- ☞ Εκπόνηση εγχειριδίων βιολογικής καλλιέργειας για κάθε καλλιεργούμενο είδος με βάση τα εδαφολογικά και κλιματολογικά δεδομένα των περιοχών κάθε περιφέρειας, των χαρακτηριστικών και των αναγκών των ειδών.
- ☞ Απόκτηση Πράσινου Πιστοποιητικού που θα καλύψει εκτός από τον τομέα της τεχνικής υποστήριξης και τον τομέα της εκπαίδευσης.

6.6. Συμπράξεις - Δικτυώσεις (CLUSTERS)

- ☞ Αναβάθμιση του ρόλου των αγροτικών ενώσεων στη συγκέντρωση και διαχείριση της παραγωγής και ενίσχυση της συνεταιριστικής δράσης.
- ☞ Προώθηση δημιουργίας ομάδων βιοκαλλιεργητών και δημιουργία υποδομών για την επιστημονική τους στήριξη.

- ↪ Προώθηση του θεσμού της Συμβολαιακής γεωργίας μεταξύ πρωτογενή τομέα και τομέα μεταποίησης για την παραγωγή ειδικών προϊόντων (π.χ. βιολογικά, ζυμαρικά κλπ.).
- ↪ Δημιουργία Διεπαγγελματικής Οργάνωσης για κάθε καλλιέργεια.